

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külös-mónostortca 1868. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Opeilik Alajonál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Vogliernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilttári cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csimzandék.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délben.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” 1868. évi folyamára.

A „K. Közlöny” előfizetési ára:

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy óra	1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János-hoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Választási mozgalmak Kolozsvárt.

Városunk több választó polgárai tegnap délután az iparosok olvasó-egyletének helyiségében tanácskozást tartván a közelgő képviselőválasztás tárgyában, egy számos tagból álló küldöttség által gróf Eszterházy Kálmánt, a közbecsülésben álló hazafit, e város népszerű polgárát s volt képviselőjét felkérték, hogy a választó polgárok jobboldali politikai hitvalláson levő körének élére állva, ezen tekintélyes párt hazafiai céljait a hon s e város érdekei szerint ismeretes tapasztalossága s gyakorlati népszerű modorával vezesse sikerre.

Gr. Eszterházy Kálmán megköszönve a meg-tisztelő bizalmat, polgártársai ezen óhajátával szemben kijelenté, hogy polgári kötelességének ismeri elfogadni azt, s azonnal egy kis előtervezetet tartatott, melyben az a nézet nyilvánult, miszerint hivatalosan nincs ugyan még felhiva Kolozsvár városa új választásra, de köztudomás, hogy ifjabb Kossuth Lajos nem fogadván el városunk részéről megválasztását, a képviselőház elnöke kijelenté, hogy az új választás elrendeltek, következőleg a választási jog gyakorlata a napokban bekövetkező, szükséges a párt részéről a megállapodásra vezető előtervezeteket megtartani.

Az eszmecsere további folyamán azon nézet lön elfogadva, miképp egy nagyobb párttervezet megtartása előtt városnegyedenként tartanak polgártársaink értekezleteket, ott nyerjen kifejezést polgártársaink részéről a jobboldali elvekhez való ragaszkodás, s ekkép minden pressiótól s rögtönzött főpártgyűléseni meglepetéstől menten, a közvélemény szabadon alakulhasson.

Ezen szabadelvű megállapodás következtében holnap, azaz: szerdán délután fognak megtartani fertályonként e kisebb körű értekezletek.

A kolozsvári jobboldali választó-polgárok azon felfogásból indulnak ki, hogy a haza fiainak becsesebb, de egyszerűs mind nagyobb felelősséggel járó joga nem lévén, mint országos képviselő választási joga, kell, hogy ennek gyakorlásánál a lelkiismeret függetlensége, az akarat és meggyőződés szabad nyilvánulása teljesen biztosítva, s minden zavartatástól megóva legyen.

Ezért midőn a szabadelvű jobboldali párt a közvélemény nyilvánulásának előmozdítását szent kötelességének érzi, elutasít magától minden oly párttervezetet, mi az alkotmányos intézmény méltóságával össze nem fér, mi a népfelleg dicsfényt legkevésbé is elhomályosítaná.

A szabadelvű jobboldali párt a törvény s ildom által megszabott határokon túl nem ismer alkotmányos küzdést, s marad azon elhatározása mellett, hogy csak elvekkért küzd a polgári méltóság öntudatával. De ez elvek diadalát minden törvényes s ildomos eszközökkel megkísérlendi biztosítani.

Ez elvek a visszavított alkotmány körén belől oly tiszteltreméltó álláspontot jelölnek számára, hogy azt ünnezzel, s a legmelegebb hazafiai meggyőződésben gyökerező hűséggel fogadja el, s annál tántoríthatlanabban ragaszkodik ahoz, mert szilárd öntudatos bite szerint azon s csak azon alapul közös edes hazánk jobb s nagyobb jövője és e város érdekeinek lendülete, polgárai jólétének felvirágzása.

Azon álláspont ez, melyet nagy hazánkfia, Deák Ferencz vezérlete alatt a többséget képező országgyűlési jobboldal választott egy oly gyakorlati nemzeti politika sarkpontjával, melylyel sikerült hazánkat a legnyomasztóbb önkény vaskarjaiból egy csepp vér nélkül kiragadni, s megszerezni a biztos alapot arra, hogy királyságunk anyagi és szellemi érdekeire nézve kívánatos minden további vívmányok is békés úton megszerezhetessenek.

E politika eredményei:

1. A magyar alkotmány visszaszerzetetett, s Magyarország szemben Ausztriával, mint szövetséges, de független állam, saját jövőjének lett ura;

2. Erdély unioja, mely ellen a reactio oly kétségbeesítő harcokat folytatott tizennyolcz éven át, bevégeztett tény, s sorsunk felett sem a bécsi, sem a szeheni törvényhozás, hanem a magyar közös országgyűlés határoz, hol képviselőink által kellő befolyást gyakorlunk;

3. felettünk felkent koronás magyar király uralkodik, ki Isten és világ színe előtt megesküdtött a magyar alkotmányra, törvényeink megtartása és megtartatására, határaink megvédésére;

4. a cancellariai ódon kormányrendszer helyett a törvény végrehajtása a haza közbizalomra méltó fiaiból alakult kormány, magyar királyi s nekünk felelős miniszterium által eszközöltetik;

5. a megyei és városi köztörvényhatóságok önkormányzati joga helyre van állítva, s a polgárok bizalma által kiküldött tisztviselők kezelik a közigazgatást és igazságszolgáltatást;

6. Erdély s Kolozsvár anyagi érdekei a legnagyobb biztosítékot nyerték, midőn a nagy-várad-kolozsvár-brassói vasutvonal építése, s a telekkönyvezés munkálatai megkezdődtek;

7. a gondolatközlés teljes szabadságát élveztik, s ezzel a közvélemény uralkodásának, a polgári szabadság fejlődésének egyik legfőbb tényezője kezünkbe van adva;

8. az új korszak alatt a hazafias kormány és országgyűlés legfőbb gondjaira közös sorozták a közterhek könnyítését, s a kolozsvári polgárok adóterhet már is lényegesen könnyíti az, hogy a városi törvényszék költségének terhet a királyi pénztárra tették át.

9. a törvényjavaslatok, melyek maholnap tárgyalás alá kerülnek az országgyűlésen, megannyi vigasztaló kilátást nyújtanak a polgári élet jobb és boldogabb fejlődésére, a haza s abban Kolozsvár szabad királyi városa anyagi és szellemi érdekeinek felvirágoztatására.

Azon országgyűlési többség s hazai kormány, melynek mindent köszönhetjük, megérdemli, hogy a hazafias közvélemény által támogattassék, s ezért annak szabadelvű hazafias politikai programját a kolozsvári szabadelvű jobboldali párt is magáévá teszi, s a haza és e város iránti hazafias kötelességének ismeri annak támogatását s érvényrejtését.

Kolozsvár polgárai, csatlakozzatok egy szívvel lélekkel a szabadelvű jobboldali párt ezen nemes törekvéséhez! Bizonyára jól fogjátok teljesíteni szép polgári kötelességötök a haza s városotok iránt!

Véleményszabadság.

Alkotmányos államban, mely jövőjét a szabadság sziklájára építi, az alkotó nemzeti életerő normalis izmosodásának, az erőteljes és gyors fejlődésnek, a haza jobb s nagyobb jövőjének egyik legfőbb factora — a véleményszabadság.

Ott, hol a nemzeti missio betöltésére nélkülözhetetlenül szükséges ezen fontos tényező bárholonnan jövő nyomás által zsbibasztó hatás alatt áll, hol a honpolgár önálló véleményének jogát a türelmetlenség átkos szelleme paralyálja: ott hasztalan beszélnek az emberek alkotmányról, haladás-és nagy jövőről; ott a szabadság csak fictio, csak írott malaszt, ott a nemzeti genius nem a szabadság verőfényében mosolyog, hanem komoran görnyedez a zsarnokság nyomása alatt, s mit lehetne ott várni, hol a nemzeti geniuszt talán maguk a polgárok vernék rabláncokra türelmetlenségök által!?

A zsarnokság bármely alakban csak zsarnokság marad, s legfőbb ismertető jele azon gyáva türelmetlenség, melylyel a vélemény jogát kiváltság gyanánt magának követeli, s az övével tán ellentétben álló más jogos véleményt elnémitni kíván.

A tyrannismus csak tyrannismus marad bármily mogorva, vagy kaczer alakban övedzse magát a kiváltságos csalhatatlanság nymbuszával, s annak valóban két alakja is van.

Egyik az absolutismus pánczélaban sujt vaskarjával az önálló vélemény, a szabad eszme fejére, a mint ez történt nálunk 1848 előtt s 1849-en innen a Bach- és Schmerling-kormány alatt.

A másik a szabadság szent palástjába burkolózva, egy magasztos eszme, vagy népszerű név mögé búva, fojtogatja a véleményszabadságot, midőn a gondolatot nem gondo-

lattal, az eszmét nem eszmével, a véleményét nem véleménynyel törekszik nemes küzdelemben legyőzni, hanem a tömeg gyöngeségére speculáló üresen kongó nagy szavak, s — ha e sem segít — a gyanúsítás és lekiabálás terrorismusával akarja a közügy teréről visszariasztani a felfelé úgy, mint lefelé egyiránt független véleményt, a komoly hazafiai meggyőződést.

Egyik zsarnokság, mely felülről jön.

A másik zsarnokság, mely alulról jön.

S mindkettő csak szerencsétlenséget szokott hozni a hazára; mindkettő a nemzeti élet legfőbb tényezőjét támadja meg; mindkettő egyiránt gyűlöletes a szabadság igaz barátai előtt, s az utóbbi — ha nem veszélyesebb, de — mindenesetre épp oly veszélyes, épp oly romboló hatású, épp oly átkos baj egy nemzet nyakán.

A hatalmas Róma véghanyatlásának egyik főoktforrása — hitem szerint — ott keresendő, a hol a polgárok a capitoliumban kezdék egymást ki nem hallgatni, hanem inkább gyanúsító szótakkal zavarba hozni és lekiabálni, a hol a democratia rendre ochiocratia vá aljasult, s véleményiért csak a néptribun lön sérthetetlen, elannyira, hogy végre azon nép legnemesebb fia, a Gracchusok is, a tömeg tulzó szenvedélyeit felhasználó reactio szomorú áldozatául estek.

A zsarnokság fennebb említett első nemével — hála Istennek! — meglehetősen be van fejezve nemzetünk geniusának harca. Magába a reactio ősi fészkebe, Bécsbe, is az alkotmányos szabadság szelleme költözött be, s a mi minket illet, az ódon cancellariai kormányrendszert, mely legtöbbnyire az osztrák absolutisticus miniszteriumok mindenható akaratainak exequálója volt, szabadelvű és önálló és nekünk felelős magyar parlament kormány váltotta fel, mint önálló szövetséges állam állunk szemben Ausztriával, szabad a pálya, szabad a honfui munkásság tere, szabad a szó, szabad a gondolat, mint soha sem volt a Kárpátoktól Adriáig, s ki nálunk még ma is önkényről, feljülről jövő zsarnokságról beszélne, azt szembekaczagja maga az élet, s a practicus élet minden komoly embere.

A másik neme a zsarnokságnak, mely a szabadelvű phrasistok gondatlan licitációjával szokott kezdődni, mely a közvéleményt nem eszmékkal áthatni s higgadt megfontolásra és felelősségérzetre szoktatni, hanem csak fanatizálni szereti, mely hatalmát ez úton egyszer megalapítva, épp oly erőszakosan tör a véleményszabadság ellen, s tör önkényuralomra, mint erre a francia forradalom történeti tanítanak, ezen másik neme a zsarnokságnak fog-e hazánkban komoly aggodalmakat, s tán a közügyre nézve átkos visszahatást szülni? én nem tudom, sőt remélem, hogy nem! remélem azt, mert nemzetemet a politikai érettség magasabb színvonalán állónak ismerem, s mert hazám jövője feletti kétségbeesés nélkül nem mondhatok le azon vigasztaló hitről, hogy mindig lesznek fia, s honnak, kiknél nem hiányzand a polgári bátorság arra, hogy szemben a legsötétebb terrorismussal is megmondják az igazat, akár tapsol rá a tömeg, akár pedig — Isten bocsássa meg bűnét! — követ dob a vélemény embereire.

Nem tudom, mondom, fogja-e komoly veszély fenyegetni a véleményszabadságot ez oldalról.

De az bizonyos, hogy az önkényuralom ezen nemének megalapítására a tulzó hazafiság már is megette a magát, s ha szélesebb és komolyabb köreiben a honpolgárok még hatni nem tudott, ez éppen csak a magyar közvélemény politikai érettségének köszönhető. Isten óvja hazánkat, hogy ne is hathasson, mert ezen iránytalan irány diadala egyszerűs mind a magyar nemzet halálharangját kondíthatná meg, a miben a tulzóknak segédkezet nyujtani bizonyára a magyarnak esküdt ellenségei a legörömestebb készek lennének.

Kossuth! E kegyelt, nagy név az, melynek nymbusza alatt keres magának melegágyat ezen irány, s legelső sarjadzása azon véghetetlenül zsarnok eszme, hogy a nagy önszámúzott politikai leveleiben kifejezett nézetekkel tán ellentétben álló nézeteket vállalni, annyi, mint kegyeletlenség; annyi, mint

szentségtörés, s a haza polgára, ki itt a vélemény jogát meri gyakorolni, eo ipso ver-wirkolta legelső jogát, hogy épp oly jó hazafinak tartassék, mint bárki más, s türelemmel kihallgattassék.

Midőn Tiberius S. Gracchus, ki népe s hazájáért élt, a capitoliumban többé nem hallgaták ki, s beszédeiben megzavartatván, fejét kezével érinté, jelenteni akarván, hogy feje veszedelemben volna: azt fogták rá, hogy jelt adott a népnek, miszerint koronát kíván tenni fejére. S a nép emberét a reactio és el-ámitott nép dübe marczongolta szét, s a legjobb hazafit, mint hazaárulót dobták a Tiberisbe 300 társával együtt, kik párthivei közül a capitoliumban e borzasztó jelenet alatt szintén főbeverettek — véleményükért.

S ki ma a Kossuth eszméivel ellenkező véleményt kezd fejtegetni hirlapban vagy társadalmi körben, fájdalom, szintén ki van téve annak, hogy a véleményszabadság jogát gyakorolva, annak árát bizonyos körben megadja. Vannak emberek, kik letorkolják, kik avval akarják ellene a közindignatiót fellá- zítani, hogy „merényletet” követ el, kik nem hallgatják ki hazafiai meggyőződése szótát, s itélnék, mint valami inquisitorok, röviden és irdalom nélkül a szent szabadság nevében. Emberek, kik eszmeszegénységüket durvasággal takargatják, kik közt vannak őszinte s ennyiben becsülendő fanaticusok is, de a kikkel a legsajátszerűbb elemek szövetkeznek. Emberek, a kik nem méltók, hogy e nevet: Kossuth ajkaikra vegyék, a kikrol a veréb is csiripolja, hogy honnan állanak elő a hazafiak reputációjára követ dobálni; emberek, a kiknek pártja — tiszta és salakos elemeivel együtt — mindössze is, szerencsére! csak egy töredékét képezik a nagy magyar közvéleménynek, de a mely visszariasztó nyers modora, s felelősség nélküli zsarnokoskodása által érdemes, hogy maga a közvélemény által szemmel tartassék.

A magyar királyság nem veszett el Mohácsnál, nem veszett el Világosnál. De végpusztulása meg lenne írva, ha valaha hatalomra vergődnek társadalmunkban egy ilyen párt, mely utcai zajongása s terrorismusával jövőnk legfőbb tényezője, a véleményszabadság megfojtására tör, s nem kétem, hogy a hazáját forrón szerető Kossuth maga az, ki e veszedelmes irány felé sodró minden tulzó terékvést e szempontból legkérelmetlenebbül elítél, s elkarhoztat.

És a mit kegyelettel hiszek e magas szellemről, az a, hogy maga Kossuth, mint a legnagyobb véleményszabadság barátja, nem úgy nyujtá politikai leveleit a nemzetnek, mint dogmát, melylyel szemben véleménynek helye sem lehet, s ha valakinek honfitársai közül van az övével ellenkező nézete, azért ő nem tartja azt se rossz hazafinak, se kegyeletlennek az ő nagy neve iránt, mely előtt — ha csak az a kérdés: tiszteljük-e azt? — bizonyára minden igaz magyar ember csak tisztelettel, s a legmelegebb érzéssel hajol meg.

A ki más hitet terjeszt, az nem igényelheti, hogy nálunknál jobban tudja tisztelni Kossuthot.

S valjon, ha a véleményszabadság jogának gyakorlása Kossuth politikai levelei irányában nem áll ellentétben a kegyelet és hazafisággal, ki fogja zsarnokilag megtagadni, hogy a nagy ember fiának politikai levele is elmékedés tárgyává tétethessék?

Bizonyára a szabadságnak egy igaz barátja sem! mert a szabadság igaz barátja a vélemény jogát, mig ez az alkotmány sértetlen határai közt gyakoroltatik, soha egy polgártársától sem tagadja meg, a véleményt nem elnémitni, hanem kiballgatni s fontolóra venni érzi magát hivatva!

Nyugodtan teljesitem tehát kötelességemet, midőn az alábbi hozzáam intézett s őszinte hazafiai meggyőződésből eredő, köz-érdekű elmékedést nyilvánosság elibe bocsátom, s az abban foglalt eszméket, mint csupán a haza s Kolozsvár javára irányzottakat, gondolkozni szerető s a hazafi véleményét — bárholonnan, palotából vagy kunyhóból, jöjön is az — egyiránt becsülni tudó polgártársaim figyelmébe ajánlom.

Halmágyi Sándor.

Nyílt levél a „K. Közlöny“ lapvezéréhez.

Szállás-Somlyó, decz. 16-án, 1867.

Tisztelt barátom!

Ifj. Kossuth Lajos válaszában, mit Kolozsvár választóihoz intéz, mint előre látható volt, saját magához és saját előbbeni nyilatkozatához következetesen kijelenté, hogy a választást nem fogadja el.

Igyekszem neked e választásról nézeteimet kifejteni és elmondani róla azt, mit hitem és meggyőződésem szerint arról tartok.

A távolból hazájához szóló, ki gyermekkorában hagyta el azt, oly korban, midőn az ész, bármily kitűnően fejlődék az ki, még gondolni nem tud, de azon benyomásokat, melyek akkor a szívben bevésődnek, eltörölni nem lehet, a keserűség hangján szól.

Oly körülmények között hagyta ő el hazáját, melyek csak borzasztó benyomásokat hagyhattak hátra keblében. A hazát vérből és elnyomatva hagyta el. Lenyitgözve valának a hon jogai, s börtönben vagy száműzve jelsei. A száműzés, mely eddig reá nehezedett, nem enyhíthető ez érzelmeket és így, mint mondja, atyja elveinek örököse.

De ez elvek is, az elkeseredés következtében, nem a nyugodt kedély szüleményei, hanem szüleményei azok egyszersmind azon érzelmekek, melyeket Kossuth már többször nyilvánított, hogy Magyarország a jelenleg létező szövetségben, mint önálló ország nem állhat fenn, hanem új szövetséget kell keresnie. A levél tehát, barátom, az elkeseredés és némileg azok iránti gyűlölet jellegét hordozza, kik azon időben, midőn ő a hazát elhagyta, a hazának ellenségei voltak. De e helyzet megsűnt, és ez oka annak, hogy én hazánk helyzetét nem látom benne felővega úgy, mint azt a valóság tükrözi előnkbe; és ez az oka annak, hogy én azt hiszem, hogy a levél szüleménye annak, miszerint ifj. Kossuth Lajos hazánk jelen körülményeit nem ismeri.

Mint fennebb mondtam, Kossuth száműzött volt, de most nem az! Száműzöttnek nevezzük azt, kinek hazatérnie nem lehet, a nélkül, hogy a már meglett cselekményekért üldözésnek kitéve ne legyen, távollevőnek azt, kit üldözés nem fenyeget a multért, hanem nyitvák a kapuk, s ha a nyitott kapun hazájön, élvezi mind azon jogokat, miket a haza többi polgárai.

Alkotmányos országban, a királyi palota lakójától a kunyhó lakójáig, mindenki felett van egy parancsoló hatalom, és ennek neve törvény. A király nem szegheti meg, mert eskülte kötelezi, melyet letett nemcsak arra, hogy megtartja, hanem hogy meg is tartatja. A honpolgár kötelezve van ennek megtartására, már maga a törvény ereje által is, de még az által is, hogy bármely szabad államban, csak a törvények által körülírt szabad mozgalmak létezhetnek, az oly mozgalmi szabadság, mely a törvényeken tultehetné magát, és a polgároknak a törvény átlépés kiváltságát adná meg, az anarchiát idézne elő, s az olyan, mely az uralkodónak engedné meg, az absolutismust. Ha tehát bár ki is, mint Magyarország polgára, Magyarországon akar élni, el kell hogy ismerje azt, miként e hazában csak azon törvények szerint élhet, melyek a honnak jogot, s a polgárnak szabadságot adnak.

A törvényeink szerinti királyi eskü nem egyéb, mint a királynak a nemzet kezébe letett egy reversálisa, hogy a haza szabadságait megtartja és meg is tartatja, s viszont a megtartás által kötelez mindeu honpolgárt arra, hogy a törvényeket megtartsa.

Ki ezt el nem akarja ismerni, ki ezt el nem akarja fogadni — mi pedig minden honpolgárt kötelez — s távol tartja magát azon hontól, hol ezek léteznek, az nem száműzött, az önkényt távollevő, s a haza határait, a haza földjét nem a kormány zsarnoksága következtében nem lépi át, hanem azért, mert úgy látja jónak, nem akarván alávetni magát a törvény kötelező erejének, s mert talán helytelennek tartja azon törvényeket s kötelezettségeket, melyeket a haza alkotmányos képviselője a haza nevében teljes joggal s illetékességgel köt.

Hogy jól cselekszi-e ifj. Kossuth Lajos vagy nem? az nem ide tartozik. Meggyőződésed követi mindenesetre, oly meggyőződésed, melyet nem osztanak hazánk azon hősei, kik a csaták véres tusáiban a magyar dicsőség lapjait saját vérvérrel irták be, mert azok: Klapka, Perczel, Földvári stb. hazajöttek.

Ezekből kifolyólag nem csalódom, ha azt mondom, hogy Kossuth önkényes száműzött, hogy saját akaratából van távol, s itt nem mulaszthatok el egy megjegyzést, nem az ifjabb, hanem az idősebb Kossuth Lajos eljárásáért.

Kossuthnak minden legújabb nyilatkozványa a bizalmatlanság magvát igyekszik a nemzet és saját — az országgyűlés többségét képező — fiai közé hinteni, szakadást idézni elé a hazában, s oly éles pártállások elfoglalását, melyben az egyik rész a másikat azzal gyanúsítja, hogy sarkalatos jogait földőzta, hogy a haza függetlenségét feladta, a másik rész, hogy el akar szakadni, forradalmat öhajjt, s így hazánk alapítványait felbontani.

A nemzet erősítésére szolgál-e ez? arra-e, hogy a lázas ingerültség fokozódott kedélyek a békét élvezhessék? Bizonyára nem, s pedig Kossuth maga azt mondja, hogy a nemzetnek egyetértésre van szüksége, a mi nagy igazság.

Ha Kossuth jónak látja így cselekedni, miér nem cselekedett akkor így, mikor még ideje volt? miér nem jött az a hang a távolból, mely a visszavonás szellemét a trón és nemzet közö akarja beültetni, mely igyekszik a nemzetet önmagában megszakitani, s mely szövetségesét a hazában lakó nem-magyar népek között keresi? miér nem jött ez a hang akkor, mikor a közöszgyi javaslat még törvény erejévé nem emeltett, hisz ez a nyilvánosság előtt kézzől kézre forgott? A 67-es bizottmány munkálatai nem voltak titkos munkálatok, melyek egyszerre lepletek volna meg a haza közönségét. Figyelemmel kísérte az országgyűlési vitákat nem csak Magyarország, de figyelemmel Európa, és így Kossuth azokat tudta és mégis hallgatott!

En hiszem, hogy Kossuth szereti, forrón szereti hazáját, de azt is hiszem, hogy keblében a gyűlölet igen nagy azok iránt, kikkel mi most ki egyezkedtünk. En legalább a szeretetet másképp fogom fel. Képzeld, hogy egy közeli rokonod, barátod, egyszóval egy oly egyén, kit szeretsz, házaságot akarva kötni egy oly nővel, kiről te azt gondold, hogy a vészbe sodorja. Megmondod neki nézettedet a házasság előtt, felfejted a vész okait, de ha a házasságot megkötötte, s te hallgatál előbb, nem mondd azután, s nem keseríted életét azután, mintán már késő.

És vajon ha egyesek életét, mely porszem egy nemzeti éléhez képest, nem akard így keseríteni, keseríthetné-e jogosan egy nemzet életét akkor, a midőn a törvényt már megkötötte, a mérlegbe dobván egy nevet, mely a mult időknek fényes lapjaival össze van kötve.

Nem kötelessége lett volna-e — ha Kossuth bite az, hogy nemzetét a közöszgyi törvényjavaslat vészbe fogja dönteni — felszólalni akkor, mikor az még törvény nem volt?

A helyzet, hogy most az alig elkezdett alkotmányos élet újra feltámadáson van, mely a király és nemzet közti bizalom szüleménye, s ezt a kétkedés magvának elbirtása által igyekszik megzavarni; gyanussá tehetvén így mind a királyt a nemzet törekvései iránt, gyanussá a nemzetet s azokat, kik a jogfolytonosság alapjából kiindulva visszazerezték az alkotmányt.

Ifj. Kossuth Lajos kiemeli, hogy van megválasztásának oly politikai értelme, mely minden személyes tekintettől független, azaz: nem csak az atya mult érdemei következtében elismerés nyilvánítása irányában, hanem tüntetés a kormány, nitetés a 67-es közöszgyi törvény ellen. En megengedem, de tagadom, hogy e tüntetés a hideg megfontolás következtében történt volna, mert a hideg megfontolás mindent okkal cselekszik, és én itt hiába keresem az okot, hiába keresem, hogy éppen Kolozsvárnak mi oka volt erre?

Mind te, mind én s mindazok, kik Erdélyben élünk a közelebb lefolyt 18 év alatt, tudjuk, mily keserves és sanyaru idöket éltünk át; elszakasztva Magyarországtól, önbazánkban idegenek, a polgári jogokból alkotmányos értelemben véve semmivel sem bírván, száműzöttek voltunk mi is saját hazánkban, társnemzeteinkkel a viszony feszült, tüzhelyeink szentsége biztosítva nem volt, hanem idegen hivatalnokok jóakarattól függött, hogy hazánkban csendesen élhesünk.

Tudjuk, mondom, e keserves idöket, azon óhajokat is, melyeket mi elnyomottak elkoldusottan a forradalom utófajdalmaiktól kimertülve, keblünkben tápláltunk.

Nem öhajtottuk-e mindég a méltányos ki egyezkedést? ki az a város választói közül, ki nem a békét, nem a forradalom nélküli óhajította volna törvényeink alapján? ki az, ki ne ösmerte volna el, hogy erdélyi magyarokul kevesen és különválva emellettünk, és nekünk támasz és szövetség kell? Ki az, ki ne óhajította volna az uniót Magyarországgal, de úgy, hogy az tartós és állandó legyen, nem pedig hogy úgy vonuljon el mint zivatar hazánk felett, bagyván hátra égő városokat, feldult családokat s dühöt egyik nemzetiség keblében a másik irányában?

Ez óhajunk, tisztelt barátom, teljesült Képviseletünk Magyarországon s Erdély naponta inkább kiegészítő részévé válik Magyarországnak.

Nem óhajtottuk-e, hogy a parlament torzalak, a szebeni tartományi gyűlés megsemmisüljön? és ez megsemmisülve! Anyagi érdekeinkre nem óhajtottuk-e, hogy Kolozsvár városát vasut kösse össze Pesttel? és a vasuti munkálatok már megkezdve! Nem óhajtottuk-e a város, hogy zilált anyagi viszonyai rendezése, az országtól segélyt nyerjen? és vajlon nem történt-e ez meg?

Im, barátom, rövid idő alatt és mégis mennyi eredmény, éppen azon kormány által, mely a közöszgyi törvény következtében vette át Magyarországon az alkotmányos kormányzat gyéplőt.

De mit mondom én ezeket neked, ki tudod, s tudja ezeket Kolozsvár is, hiszen ama város épp azon miniszterek közül választott meg egyet képviselőjéül, kinek állása azon törvény életbeléptetésével egybe volt kötve, és Kolozsvár mégis megválasztá.

Kolozsvárt az ifj. Kossuth megválasztása tehát izgatás szüleménye, ez kétségtelen, mert ha az a higgadt megfontolás következtében történt volna, akkor különös fényben tündélné fel azon választókat, kik a törvények mellett nyilatkoztak egyszer

az által, hogy oly minisztert választának meg, ki éppen a törvények következtében lett az, és másodsor, hogy a törvények ellen nyilatkozott előre.

Ez eljárást csak az igazolhatja, hogy az izgatás következtében felindult kedélyek nem higgadt megfontolás tanácsát követték.

Az ész és megmondolás nem tanácsolhat azonos egyéneknek, azon körülmények között, különböző politikát akkor, mikor az előbb követett politikának sikeres eredményét látjuk.

Kiemeli továbbá ifj. Kossuth Lajos, hogy az újonnan alkotott törvények tekintélyének emelése végett, azok alkotmányos törvényeknek cizemzetnek. Nem minden törvény alkotmányos, sőt vannak alkotmányellenes törvények is, és ezek azok, melyek az alkotmány szellemével ellenkeznek; elősmerem én is azt, de azért, hogy elősmerem, más következtetést vonok és ezen alkalmaztatást nem látom helyesnek, annyiban, a mennyiben ifj. Kossuth azt arra nézve hozza fel, hogy törvényeink szellemével ellenkeznek, azon törvényeinkkel, melyek szerint ö Felsége többi tartományai s köztünk az uralkodó személyén kívül nem ismernek más közöszgyet, és e tétele bizonyításával felhossa az 1790. 10. törvényezikket.

A törvények szelleme, nézetem szerint, nem azoknak egyes ezikeiből következik, hanem abból, hogy micsoda szellem lengette át azokat a törvényeket, melyek együttvéve az egészet képezik, s ha már, az 1790-diki törvényekre hivatkozom, nem lehet csak egyes törvényezikket kiszemelnünk s ebből magyarázni az egészek szellemét.

A 10-dik törvényezik szavai szahatosan körülírják azt, hogy Magyarország ne kormányoztassék a többi örökös tartományok mintájára, és Magyarország ezeknek nem alárendeltje és független.

Igenis azon t. cz. szavai Magyarországon önállóságát biztosítják és kimondják azt, hogy Magyarország csak magyar törvények által kormányoztassék.

Nézetem szerint ez azt feltételezte, hogy Magyarország saját alkotmánya szerint kormányoztassék, de nem azt, hogy Magyarország és a többi tartományok között, semmiközös viszony nem létezik, és ne feledjük, hogy akkor, mikor e törvényezik hozott, a lájtbántili tartományok abszolút hatalommal kormányoztattak, míg Magyarországon nem szabadott önkénytelleg uralkodni, hanem csak a magyar alkotmány szerint, hogy pedig voltak oly ügyek csakugyan, melyek közösek, ennek bizonyítékul idézem ugyanazon évi 17-ik t. czikket, mely az 1741-ik évi 11. t. cz. foganatosítását tartalmazza, s melyben kimondatik az, hogy magyar tanácsosok is részt vegyenek az államtanácsban, és az állam korlátokosságban; miután pedig az államtanács azon állam ügyeit intézte, melyely felbonthatatlan kapcsolatban, a pragmatica értelmében Magyarország is volt, és e kapcsolat következtében, azzal közös ügyei is voltak, tehát e közöszgyek elintézése feletti tanácskozásban Magyarország is részt vehetett.

Valamint hibásan magyarán a törvény szellemét az, ki a 17-ik törvényezikből azt következtetné, hogy Magyarországnak minden ügyei közösek, és államminiszteriumban levő hivatalnokok által intézethetnek el, úgy nézetem szerint hibás lenne az, ha valaki a 10-dik articulus következtében azt állitná, hogy a közöszgy törvényeink szellemével ellenkeznek.

De menjünk tovább.

Alkotmányos elv az, hogy az alkotmányosan hozott újabb törvények megváltoztatják a régebbieket. A nélkül haladás eszméje lehetetlen volna. A 48-iki törvények magok is megváltoztatták régebbi törvényeinket, a baza polgárait mind egyenjogúvá tévén, a korszellem követelményeinek meghajolt, a rendi előjogokat eltörölte, a népjogok fenségét elismerte.

De magok a 48-iki törvények is elismerték a közöszgyek létezését, s erre utal a 3-dik t. cz. 13-ik fejezete.

A közöszgyi viszonyok rendezése tehát sem régebbi törvényeink szellemével nem ellenkezik, sem a 48-iki törvényekkel, sőt ezek szabatosan körülírták, hogy a közöszgyi viszonyok is ezutánra alkotmányosan tárgyalatassanak, nem az alárendeltség, hanem a paritás alapján.

Azt is fölemliti ifj. Kossuth levelében, hogy az izgatás nem oly dolog, melyet csak azért, mert izgatás kárthatatni akár okszerű, akár jogos lenne; kárthatossá csak akkor válik, ha vagy céljai, vagy eszközei kárthatos következményűek.

Tökéletesen helyes ez állítás és igaz. En csak az alkalmazást nem tartom helyesnek, mert ha Magyarországon csak arról volna szó, hogy egy kárthatosnak ismert törvény megváltoztatását eszközöljük, akkor igenis a maga rendőu volna, de az eset nem az, itt az izgatások egy szövetségi szerződés felbontására céloznak, melyek hazánk alaptörvényeit képezik, s mely ha felforgatódnék, nem egyedül törvényjavítás lenne következménye, hanem egyszersmind Magyarország jelen állami lételét is összerontaná, a nélkül, hogy új biztosítékot nyujtana a jobblétre, és, engedd, hogy itt némi kitérést tegyek.

A mióta a világ fennáll, s az emberi társadalom tagjai, mint nemzetek, polgári szövetezéseiket törvények által irták körül, mindig voltak olyanok, kik a rendezéssel nem voltak megelégedve,

és a javítani akarók csoportja idézi éppen a baladást elő. Ha tehát csak egyszerű javításról van szó az országban, az izgatás nem veszélyes, de ha az oly rohanva akarna haladni, hogy az ország kormányzati alapját akarja megváltoztatni, s így rázkódtatást idézne elő, melynek vége beláthatatlan, akkor az veszélyessé válnék, és ha két egyenlő erős párt állana szemközt, melyek közül az egyik a megtartást, másik a rombolás következtében újitást tűzné zászlójára, hazánkra nézve vészes volna; mert a rombolás következtében újítások, kivált nálunk, vészesek, és ha már Angliát idézzük, idézem én is, Angliában Oraniai Vilmos alatt, kinek az utolsó angol forradalom következtében az angol királyi korona fejére tetetett, a Stuartok melletti izgatás nem türetett, ezek az új dynastiát elkergetni és a régik akarták visszahozni, s nem türetik ma sem a féniek melletti izgatás, melyek Anglia egységét akarják összerontani, s mint nem türethetnek Erdélyben egy oly izgatás, mely az unio felbontására célozna. Alkotmányos kormányok kötelessége az ily mozgalmakat a törvényes korlátok között megátolni, sőt vannak idők s helyzetek, midőn a parlament maga felhatalmazza a kormányt, a törvények azon részének felfüggesztésére, melynek fedezete alatt az ilyenü izgatások történnék, mint a hogy az angol parlament által Irlandban fel is volt függesztve a Habeas corpus acta.

A magyar királyi miniszterium tehát nem nézhetette el az izgatást, akár Magyarország alapítványi ellen, akár egy oly izgatást, mely a mellett szólna, hogy állami önállása a jelenleg létező uralkodó-család fennállásával incompatibilis, s hogy azon törvények, melyeket a király, az országgyűlés többségének elfogadásáa következtében szentesített, Magyarországnak önállását megsemmisítik, a nélkül, hogy a való lenne. Veszélyessé válik az izgatás főleg akkor, ha az egy oly kitűnő egyén nevével hozatik kapcsolatba, mint Kossuth, ki az ápril 14-iki határozat hozatalában főtényező volt, és én itt a például felhozott Hyde azon tagjainak proclamatioi között és a Kossuth izgatásai között semmi hasonlatosságot sem látok. A Hyde család tagja egy kalandor volt, kinek pártja Angliában semmi; egymaga állott elő mint trónkövetelő. Valjon egy örültet, ki trónkövetelőül jelennek meg, lehetne e veszélyes izgatónak tartani? a veszély csak akkor kezdődhetne, a mikor annak pártja kezdene keletkezni.

A magát Árpád vérből származottnak állító és bizonyító Crouy család tagja, ha mint trónkövetelő állana elő, az Árpádok trónját követelvén, veszélyes nem volna a magyar államéletre nézve mindaddig, míg part nem nyilatkoznék mellette; azonban azon esetben, ha part alakulna támogatására, kötelessége volna annak tulsyura vergődését megátolni, azon miniszteriumnak, melyet ö Felsége a király nevezett ki, s mely hűséggel mind a trónnak, mind a királynak egyaránt tartozik, s kötelessége volna megátolni azon törvényhozásnak, mely a jelen királyt megkoronázta, s így a frigyét királya és a nemzet között megpecsételte.

Az izgatás veszélye az államéletre nézve akkor kezdődik, mikor az magát az államkapcsolat támadja meg, s ha a törvényhatóságilag nyilatkozik, úgy akkor kötelessége a kormányt az, a törvények megtartásának medrébe visszavezetni.

Ezek, kedves barátom, igénytelen nézeteim a levél főb tartalmára. Távol legyen tőlem, hogy ifj. Kossuth Lajosban a pietást s a távolban örökös meggyőződését hibáztassam. Csak azt látom, hogy azon irány, a melyet ő követ, s azon politikai irány, mely a Kossuth nevével összekötésben van, hazánkra nézve veszélyes, és én erről nyíltan kimondom nézetem.

Mit fog hozni a jövő, és ez nem tudhatjuk. Azonban egyet tudhatunk, és az az, hogy nekünk magyaroknak nem szabad oly politikának eszközévé válnunk, melynek célja a dunai confederatio. Több szabadságot talánánk-e ott, mint a jelenben van, és még — mint Isten után reméljük — hogy békés úton szerzünk hozzá? azt nem tudhatjuk; de hogy feladoznók nemzeti létünk, az bizonyos, mert ha már e nemzetet a végzet oly nagy számúvá nem tette, hogy önmagába fennállva, mint oly hatalom legyen tényező, mely daczolna egymagában is az orosz törekvésekkel szemben, ha önállóan és elszigetelten állnánk, csak a halálnak, de a győzelemnek semmi reményét sem táplálhatnók keblünkben.

Ha tehát szövetséget kell keresni, akkor legtermészetesebb az olyan szövetség, mely azt csakugyan bebizonyítja, hogy felemészteni nem képes, s bebizonyítja azt, hogy a magyar nemzet szövetségével elég erős visszanyomni mindazon ellent, ki megtámadná akár e nemzet, akár a trón lételét.

Azon szoros szövetség, melyet a szláv népekkel kötünk, előbb-utóbb bennünket szorítana agyon, a déli és északi szláv fajok egyesülése következtében.

Az ily politikával szemben, bár mennyire is tisztelje a nemzet az egyént, bár mennyire is balványozza; az önfenntartás kötelességéből kifolyólag, e nemzet jőzanon nem mondhatna egyebet, mint Othello Cassionak „Szeretlek Cassio, de had-nagyom többé te nekem nem lehetsz!”

Gróf Bánffy Béla.

Magyar hadsereg.

(H.) Egyik minapi vezércikkünkben azon nézetet fejtettük, hogy azon tuzó hazafiak, kik egyebet sem hirdettek, mint azt, hogy az országgyűlési többség politikája királyságunk jogait feladogatta az 1867-diki törvényekkel, valótlanul hirdettek s a baza iránti kötelességüket sokkal jobban teljesítették, ha éppen ellenkezőleg egész erélylyel hangsúlyozták: semmiféle jogunk nincs feladva!

Hivatkoztunk Perczel szavaira, miszerint ő a haza elleni valóságos bűnnek tartja az 1867-diki transactoriót azt hirdetni, hogy azzal királyságunk legfontosabb jogainak valamelyikéről lemondunk, hogy például magyar hadseregről többé szó sem lehet.

Igenis, sarkalatos jogainkról nem mondunk le, s hamis és veszedelmes felfogás az, mely közvéleményünket jogérzet helyett a jogeljárás desperátus öntudatára akarja rászoktatni.

Nem a csüggedés, hanem az önbizalom, nem a jogsíratás, hanem a jogápolás szellemét kell terjesztenünk.

Ezen gyakorlati szellemben hat a magyar katonai lap, a „Honvéd“ is, melyet ajánlunk olvasóink figyelmébe, melynek szerkesztője, Bethlen Olivér, egyik mult havi cikkében következőleg elmélkedik a magyar hadsereg kérdését illetőleg: „Vannak emberek, kiknek minden sikerül, a mihez fognak; minden lépésükön Isten áldása lebeg. Ilyen ember Perczel Mór. Ezt az egész nemzet tapasztalhatta, midőn 1848—9-ben egyik győzelmi tudósítása a másikat érte és Perczel szerencsése közmondássá vált.

Mi ma is bizunk Perczel régi szerencséjében és reméljük, hogy a hadsereg kérdése, melyet a derék tábornok kezébe vett, szerencsésen leend megoldva.

A honvédelmi miniszterhez intézett interpellációjának támogatására tartott beszéde nemcsak programunk reánk magyarokra nézve, hanem egyzersmind indirect feleletül szolgálhat azoknak, kik nemtelen tegyverekkel törekvéseink ellen küzdenek.

E beszédből megtanulhatják a régi „Presse“ tábornokai és burocratai, hogy „vannak“ mint Perczel mondja — a nemzetnek elidegeníthetlen jogai, melyeket senkinek sincs joga tőle elragadni, senkinek sincs joga, még egy majoritásnak sem, feladni. Ezen elidegeníthetlen és sarkalatos jogok közé tartozik a nemzet gondoskodása önvédelméről, vagy is, mint rövid szóval nevezni szokták — a hadsereg, és hogy a magyar nemzet nem is adta fel ezen jogait, mert még az 1867-diki törvények értelmében is megillet bennünket a magyar hadsereg. (I. 11., 12. és 13. §§-ait.)

A 11 dik szakasz kimondja a „magyar hadsereg“ szót. Hol van ezen hadsereg? hiszen meg az ugynevezett magyar ezredek is idegen vezényszó és lobogó alatt állanak.

A 13 dik §. pedig fenntartja a magyar országgyűlésnek a védelmi rendszer megalapítását; és ezen világos törvények ellenében, melyekre a koronás király pár hó előtt megesküdt, a bécsi reactio azt meri felhozni, hogy a magyar királynak nincs joga magyar csapatokat állítani, s az osztrák katonaburocracia azt akarja a művelt Európával elhitetni, hogy a magyar nemzet lemondott azon jogáról, mely nélkül minden szabadság csak mulékony habbuborék.

Ugyanazon emberek azok, kik nem áttáltak az „Angsb. Allg. Ztg.“ közelebbi számában Galicziából egy levelet iratni, melyben hirdetik, hogy a bécsi hadügyminiszterium titkos rendelet által a fő- és altiszteknek megiltotta a forradalmi (sic!) „Honvéd“ lapra való előfizetést.

Ezen embereknek Perczel beszédének folyamában kimutajta, hogy ma mi vagyunk saját önfenntartási érdekünkön fogva a fejedelem és birodalom legbivőbb örei.

A forradalmi lap pedig nem a „Honvéd“, hanem a „Presse“, a „Politik“ és társai, melyeknek titkos céljuk a törvényes állapotot felforgatni, a kedélyeket felizgatni és a kiegyezkedést meg-husítani.

Perczel beszédében elismeri, hogy a kormányférfiak állása kényes, mert nehéz mulasztásokat kell helyrehozni, és végre így szól:

„Nem szabad egy percig tétovázni, hanem határozott állást kell sietve elfoglalni!“

Ha pedig a magyar kormány e tanácsot követi (mit annál inkább hiszünk, miután gróf Andrássy maga kérte ki Perczel és társai tanácsát), akkor a magyar hadsereg nemcsakra meglesz és sem az abszolút rendszer titkos emberei, sem a forradalmárok a kiegyezkedés művét többé meg nem zavarhatják.“

Országgyűlési tudósítás.

A főrendiház ülése decz. 30-kán.

Gr. Cziráky János a vasútk és csatornák külön üszpontosított telekkönyvezéséről szóló törvényjavaslatra nézve a kiküldött bizottság jelentését beadja, megjegyezvén, hogy ezt az idő rövidsége miatt kinyomatni nem lehetett, utólagosan azonban ki fog nyomtatni. A tanácskozás elősegítése tekintetéből megjegyzi, hogy a jelentésben az

foglaltatik, mi az egész ügy általános lényegére szolgál. Maga a törv.-cikk két részre oszthatatik: egy része a juridicus kivittelt illeti, a másik pedig a telekkönyvi kezelést. Az elv és részletek a jelentésben benfoglalvák.

Olvasattak a bizottsági jelentés, melyet legközelebb adni fogunk.

Elnök: A törvényjavaslat felolvasását talán akkorra hagyhatjuk, midőn pontosított fogunk azon átmenni; méltóztatnának most aziránt nyilatkozni, valjón elvben és lényegben hozzájárulnak-e a törvényjavaslatához?

A főrendek felállással elfogadják a törvényjavaslatot általánosságban.

A részletes vitán is átesvén a ház, a javaslat elfogadottnak nyilvánították.

Elnök a főasztalookmester indítványa nyomán felkéri a belügyminiszter urat, hogy a főrendiház óhajának adjon kifejezést a trón előtt, hogy adjon az ég az újon koronázott felséges párnak ép erőt és hosszúság életet.

A tanácskozásnak más tárgya nem lévén, elnök kijelenti, hogy mindaddig, míg a delegációk működni fognak, a törvényhozás szünetel, s így e magas ház működése is.

Harmadfélszáz év óta ez az első eset, midőn főrendek, midőn a törvény rendelete nyomán a magyar korona országainak küldöttei közelebb érintkeznek azon országok küldötteivel, melyeket nem a vak eset, hanem világtörténelmi hivatás, a nyugat és kelet határainak megőrzése és azok érdekében közvetítés, dicsőségesen uralkodó Fejedelmünk jogára alatt egyesített. Ez érintkezés a delegációk úján fog ez esetben eszközölni. Új intézmények, mgos főrendek, s mint minden emberi mű, a tökély legmagasabb fokának mértékét természetesen meg nem titi. De netalán hiányait az élet van hivatva pótolni, és ennek közvetítői azon férfiak, kiket a törvényhozás és ezek között e magas ház is, e díszes, de rögös pályára szőlított.

Az ő feladatuk leend: nem a törvény korlátai között szabott hivatalos érintkezés terén, hanem inkább a társas élet mezején is meggyőzni lajthán túli testvéreinket a felől, hogy a jóhiszemben hozott és szabad akarat folytán létesült egyezmény, midőn az alkotmányos életnek újabb biztosítékot ad, egyuttal mind a szellemi kifejlődés, mind az anyagi fölvirágzás terén a szabad verseny eszméjét, mely a szellemi kifejlődést illetőleg szabad nemzetek viszonylatában a legnemesebb, és egyuttal legezelszerűbb eljárás rendszert képezi is, a mely nemzetgazdasági specialis viszonyainknál fogva az anyagi téren mindkét félre nézve az évek hosszú sorain keresztül előnyvel kínálkozik. (Élénk hosszú tetszés.)

Feladatuk leend őket meggyőzni a felől, hogy midőn Magyarország törvényes önállását szívós kitartással védte és azt kitűzdei szerencsés volt, az önfenntartás kötelemét teljesítette; de nem volt szárdéka elválni aoktól, kikhez nem egyedül a pragmatika sanctióban alapuló dynasticus kötelem, nemcsak a három százados együttilét alatt kifejtett viszonyok ezernyi szála, hanem nemzeti létének bantatlan fenntartása, és így önfenntartásának helyesen felfogott érdekei kötik. (Élénk tetszés.)

Kisérjék méltóságotokat, a kiket e magas ház bizalma e díszes kiküldetésre méltatott, legbivőbb kívánalmaink; s kísérje mindennekelett az égnek becsületes és komoly törekvéstől ritkán megtagadott áldása. (Zajos helyeslés.)

KÜLFÖLD.

ANGOL ÜGYEK. Sokat hallottunk, beszélünk és olvastunk a féniek elveiről; de ezen elvek (és ez egy titkos társulat szervezetéből önként foly) még soha sem voltak tisztán és világosan kifejtve a nagy közönség előtt. A társulat congressusa mult év szept. 7-kén Cleveland városában (Ohio) nyilvánított bocsátott közre, melyet a „New-York Tribune“ m. év december 13-kán megjelent száma egész terjedelemben közöl. E nyilatkozvány legbatalyosabb része a következő:

„Mi azt hisszük és valljuk, hogy a szabadság — az élet-, szabadság- és boldogságra törekvés joga — veleszületett joga minden Isten képmására alkotott teremtménynek, s habár egyesek büntettek, vagy a társalom és közjólét megóvására hozott törvények megszegése által elköczkázthatják is egy részét ezen jogoknak, egy homogen nép leigázása akár külfatalom, akár bazai zsarnokság által semmi körülmények közt nem igazolható. A természet istene, midőn az angol és ir nemzeteket nemcsak a nemzeti jellem különbségei, hanem természetes korlátok által is elválasztotta egymástól, melyek — mindamellet is, hogy törvényhozás útján is minden el lön követve, miszerint Irland nemzeti-sége eltöröltessék — e két népet, mint nemzeteket, mindig különválva tartották, elenyészletben betűkkel jegyezte fel hazánk jogát független nemzeti létéhez, s a földet és tengert tette tanuivá szabadság-levelünk sérthetlenségének.

Sőt ha fajnuk valamely ivadéka pártlított volt volna is, és ha az irek, mint egyes emberek, gyáva megbunyászkodással önként adták volna fel jogikat, az emberi lét véges volta, és az ember teljes képtelensége, bármiről is, a mi a halandóság e szük körén kívül esik, törvényt hozni, ez ama bé-

lyet, melyet a mindenható teremtő minden teremtményére nyomott, és ama tanubizonyosság, melyet Isten maga tett, miszerint megtanítta az embereket, hogy a lényük közt elidegeníthetlen és elvülhetlen jogok szűkségképp átszállanak az utódokra, megőrvítetés és csonkítás nélkül, bármí esztelenségeket vagy bűnöket követtek volna is el elődeik. Néplünk követelése azonban e pontra nézve világos és kiforgathatlan.

Az ir nép 20 egymást követő nemzedék alatt soha sem szűnt meg nemzeti jogainak elrablása ellen tiltakozni és kitűzdeni. E hazafiai törekvés nemzedékeken át apáról fiura szállt hagyatéku, s a börtön, a verpad és a csatatér egyenlően tanúságot tesznek ama hűségéről, melylyel e szent megbízás teljesített. A mai ir nép még most is öre e nagy megbízásnak, s nevében a feni-társulat azért lön szervezve, miszerint visszakövetelje, és az ég malasztjával ki is vivja azt, a mit fajnuk közül sokan már ezelőtt annyiszor megkísérlettek — hazánk szabadulását Anglia uralmától. Mi ez a föld kerekesség minden ir vért ember nevében követeljük; s mi ezt minden ir egyén egyenlő javára óhajjuk kivívni, minden vallás, osztály- és politikai vélemény-különbség nélkül. Mi apáink földjét követeljük azon nép számára, melynek öröklött joga van hozzá, mely azt gyermeki indulattal szeret, s mely a teremtő örök végzésénél fogva arca veritékével szerzett magának jogot e földön élni, azt tulajdonul birni és élvezni.

Mi egy embert sem akarunk megkárosítani: nekünk egy osztály ellen sincsen panaszunk; de van azon kormány ellen, mely néplünk rabolta és gyilkolta; meg azok ellen, kik e kormány zsarnokságát és bitórlását támogatják. Ha előnyomulásunkat a szabadság felé ilyenek találnák akadályozni az elnyomó zsarnok zászlója alatt — mely Irlandban mindig a rabszolgaság jelképe volt, s mindenütt a földön a szabadság ellenségének lobogója — ám legyenek a következmények az ő fejükön, nem a mieinken. Mi magunknak s véreinknek csak igazságot követelünk, s ezen elv érvényesítésére azt kívánjuk, hogy egy külfatalom se emészhesse fel többé zavartalanul sajátunkat, mig azok, kik azt munkájuk által természetik, szolgaságban sorvadnak és sinlenek, mely mind a testet megrontja, mind a lelket lealacsonyítja.

A mi jelszavunk: „Irland szabadon és függetlenül először is néplünk számára; s aztán, ha szabad akaratú és szabad cselekvése nem lesz többé lebilincselve vagy megtagadva, az emberiség emelkedésének és boldogságának számára az egész föld kerekességén.“ Végrehajto kormányunk nyelve szerint: „Mi szörnyedünk a factióktól, és megvetjük a felekezeti szellemet.“ Mi követeljük mindazon jogokat, melyek bennünket, mint embereket, megilletnek; s mi e jogokat összes néplünk számára követeljük; mi nem teszünk fenntartásokat, nem tűrünk különbségeket, melyek igaz gyermekei közt meg hasonlóságokat okozhatnának. A társulat visszautasítja azon vádat, mintha tagjai isentagadók vagy hitetlenek volnának. Az ir nép szelleme lényegesen vallásos; történelme a békétűró hit, az üdőtűz és alatti állhatatosság, a vallás és erkölcsiség fenntartására örömmel tett legnemesebb áldozatok, a diadal órájában a türelem és felebaráti szeretet történelme; és társulatunk összes szervezete és eljárása e tekintetben is bizonyítja, hogy az hün képviseli fajnukat, s ennek jellemével teljesen összehangzik. A vallást — ama tiszta és hódoló imádat, melyet az ember teremtőjéhez emel — sokkal szentebbnek tartjuk, semhogy azt a földi érdekek harezába vonjuk, s érintetlenül hagyjuk azt az egyén lélekismerete és ama lény közt, melynek ezen adóval tartozunk.“

FRANCZIAORSZÁG. Páris, jan. 2. A mai esti „Moniteur“ közli a császár azon válaszát, melyet a pápai nuntiusnak, az újévi fogadtatás alkalmával mondott üdvözlő szavaira adott. Szerencsésnek érzem magam, — u. m. a császár — hogy az újévet, mint mindig, úgy most is, a hatalmak képviselőitől környezetve kezdem meg; s hogy ez alkalommal ujjolag kifejezhetem azon állandó óhajomat, hogy a hatalmasságokkal folyvást a legjobb viszonyban kívánok lenni. Köszönöm azon jó kívánatokat, melyeket ön a hatalmak nevében Franciaország, családóm és személyem irányában kifejezett. — A párisi érsek beszédére így válaszolt a császár: A császárnéra, a császári hercegre és reám mondott jókívánatok mélyen meghatnak engem. Tudom, hogy önök a vallás érdekeit a haza és civilisató érdekeiktől nem választják külön.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Király és királyné ő Felségeik — pesti lapok szerint — a császári gyermekekkel, Rudolf koronaherceg- s Gizella hercegnővel végleg jan. 15-kén fognak Magyarországra utazni, néhány napot Budán tölteni, aztán Gödöllőre költözni s ott néhány hóig időzni. Önként világos, hogy király ő Felsége csak ideiglenesen marad Gödöllőn s nemsokára ismét visszatér Bécsbe, mig királyné ő Felsége ott várja be betegedését.

— A miniszteriumtól egyik törvényhatóságunk felirata következtében azon értesítés érkezett, hogy a főkormányzók működése mindaddig

tart, mig az országgyűlés az uniót illető törvényeket teljesen el nem készíti.

— A telekkönyvi hivatalnokok kinevezése javában foly, s mint értesültünk, már nem igen sok hely van ürességben. Ugy tudjuk, hogy az itt eddig kinevezettek csakugyan mind erdélyiek, s hiini szeretjük, azok lesznek az ezutának is; miután csak nem foghatja senki rá, hogy nem eleget neveztek ki a Királyhágón tulról. — A telekkönyvről szólván, egy füst alatt megemlítjük, hogy több helyett, s nevezetesen Kolozs megye felső-kertletében már e hó 10-kén megkezdettek a helyszínelési munkálatok.

— A házizenekör m. szombaton tartott gyűlésében elhatározta, hogy a színházi bálók alkalmával még sok üres helylyel rendelkező pénztára gyarapítására sorsjátékot rendez. Óhajjuk, hogy minél jövedelmezőbbben tessen ki.

— A „Wiener Ztg.“ új évi száma hozza végre a lajthántuli miniszterium kinevezését. Ugyanazon nevek, melyeket már elsoroltunk. Herceg Auersperg a lajthántuli minisztertanács elnöke; gróf Taaffe (eddig belügyminiszter) a minisztertanács alelnöke s egyzersmind honvédelmi miniszter; Plener kereskedelmi, Hasner cultus, gróf Potocky Alfred mezőgazdasági, Giskra belügyi, Herbst igazságügyi, Brestl pénzügyi, Berger tárcza nélküli miniszter. Herceg Auersperg felmentetik az urakháza, Giskra a képviselők háza elnökségétől. Végre ő Felsége Taaffe gróf úrnak a Lipót-rend nagy keresztjét, Giskrának a vaskorona-rend középkeresztjét, s Beckének s a további szolgálatra fentartott Hye lovagnak a vaskorona-rend első osztályát adományozza. Ennyire fejlődött tehát ismét az új rendszer. Már most elvárjuk, mikép indul a gépezet.

— Az erdélyi gazdasági-egyesület titkari állomására tizenhatan pályáztak.

— Hogy a tartományi számvevőség feloszlatott, tudjuk, újabban rendelet érkezett az államszámvevőséghez Szebenbe, hogy azonnal Kolozsvárra költözzék.

— Az erdélyi telekkönyvi igazgatóság által közhírré tettik, miszerint a telekkönyvi helyszínelés egyelőre Kolozsvár sz. kir. városában és Kolozs megye következő u. m. Kolosmonostor, Szász-Fenes, Bács, Méra, Andrásbáza, Kardosfalva, Szucság, Magyar-Nádas, Korod, Sárd, Szt.-Pál, Szomordok, Szt.-Mihálytelke, Solyómtelke, Bogártelke, Türe, Magyar-Gorbó, Darócz, Inaktelke, Jegenyé, Mákó, Gyerő-Vársárhely, Gesztrágy, Nagy-Kapus, Vista, Gyalu, Bánffihunyad; Bikal, Ketesd, Sársás, Körösfő, Oláh-Nádas, Stana, Tóttelke, Zsobok, Kis-Petri, Farnos, Alsó-Füld, Nagy-Petri, Dank, Nagy-Almás, Árgyas, Egerea, Forgácskút, Középlak, Tamásfalva, Lapupatak, Nagy-Zsombor, Zutor, Vársártelke, Topaszikrály, Topa, Olákhöbbs községekben folyó 1868. évi január hó 10-kén és következő napjain meg fog kezdeni. Azon birtokosok tehát, kik ezen községekben fekvéseket birnak, felszólíttatnak, hogy a telekkönyvi helyszínelés alkalmával tartandó bizottmányi tárgyalásoknál jogaik megóvása és érvényesítése végett személyesen, vagy meghatalmazottak által megjelenni el ne mulaszták, különben a helyszínelő bizottmányok fognak utasítani szabályaik értelmében, a kimaradók költésége és veszélyére képviselőt kinevezni, s a tárgyalást azokkal megtartani.

— Az új évi ostromtól magokat megváltottak névsorát tartalmazó s a városban széthordott ivre vonatkozólag, biztos értesülés után meg kell jegyeznünk, hogy Kolozs megye tisztsége, habár a kérdéses iven, valószínűleg vétségéből, nincs is feljegyezve, s egyzersmind nyugtatva, e megváltásba testületileg befolyt.

— Az „Independence“-ban közelebbi tudósítást olvastunk azon Bécsben már néhány nap óta keringő hírről, hogy t. i. az új parlamentarizmus programmal fogja inagurálni. Habár a belga lap által közzölt program némely pontjai nem látszanak előttünk teljesen valóságtűknek, mégis megemlítjük azokat. Azok ugyanis a következők: 1) Az államtűnk eszméjét teljesen visszautasítja; 2) az állambitel visszaállítás; 3) a hadsereg reduciója a legkisebb minimumra; 4) a hadügyi budgetnek 65 milliót nem szabad meghaladnia; és 5) a hadseregben az előléptetések, a halálózási eseteket kivéve, ideiglenesen beállíttatnak.

— Örömmel vesztünk tudomást, hogy a f. hó 9-kén nyilvános aláírásra kerülő magyar vasuti kölcsönre részint hazai intézetek, részint magánosok által eddig már 12 millió frank lön előjegyezve, a nevezetesebb aláírások közül említtük: a pesti takarékpénztár 3,000,000, a magyar földhitelintézetet 1,000,000, az első magyar biztosító társaságot 1,000,000, a „Pannonia“ viszontbizt. intézetet 250,000, a „Securitas“ bécsi viszontbizt. intézetet 250,000, a pesti biztosító intézetet 100,000, a debreczeni takarékpénztárt 300,000, az eperjesi takarékpénztárt 150,000, a nagyvárdi takarékpénztárt 300,000, a kassai takarékpénztárt 300,000, a temesvári takarékpénztárt 300,000 fr; a további végleges, nevezetesebb aláírásokat szintűgy közölni fogjuk.

— Brassó városa b. Beustot, gr. Andrássy Gyulát és Deák Ferenczet diszpolgáiraivá választá.

— A pest-budai esküdtök e hó 2-ra voltak összehíva azon becsületsértési vád tárgyalására, melyet Szegfi Mór miniszteri fogalmazó, Or-

műdi Bertalan, mint a „Pecsovics Naptár” szerkesztője ellen emelt. Hosszabb érdekes tárgyalás után, melyben a vádló sértője szigorú megbüntetését kérte, a vádlott védője pedig, Mátyus Izidor ügyvéd, a vádlott felmentését indítványozta, az esküdtek hét szavazattal öt ellenében kimondták a bűnt. Mire a sajtóbiróság rövid tanácskozás után vádlottat enyhítő körülmények tekintetével egy havi fogságra, száz forint bírságra és a perköltések megtérítésére ítélte. Továbbá kimondta, hogy a bűntényt magában foglaló könyv, miután az illető lap ettől elválasztható, ne koboztassék el, hanem annak minden példányából az incriminált 9-és 10-dik lap kiveendő.

— Klapka György az általa felkarolt iparvállalatok érdekében külföldre utazott, honnan csak január közepén fog visszatérni. Elutazása előtt 50 részvényre állott be a magyar gőzhajtóárság tagjai közé.

— A birodalmi cancellaria, mely az új évben kezdte meg működését, már alakítva van. Főnöke annak b. Beust a birodalmi korlátok. A többi személyzet pedig a következőkből áll: Hoffmann osztályfőnök, Protmann és Falke udvari tanácsosok (a sajtóosztály vezetői), két udvari tanácsos állomás egyideig betöltetlen marad. Osztálytanácsosok: Czeny, Zabiravi, Schmidt és Nezecek. Udvari titkárok: Teschenberg (a „Wiener Zeitung” szerkesztője), b. Konradstein, b. Krausz Novák.

— A kolozsvári piaci templom környezete lebontására részletek fizettek. 1867. — Özv. gróf Bethlen Pálné 200 frt. Endes Gábor 30 frt. Fibán 3 frt. Fütty 2 frt. Folly Mihály 50 frt. Fröhlich Frigyes és fia 200 frt. Özv. Gebhárd Józsefné és fia 75 frt. Groisz Nándor 50 frt. P. Horváth Gábor 320 frt. B. Horváth Ödön 60 frt. Ifj. Dr. Hintz György 10 frt. Karvázy József 100 frt. Korbuly Bogdán 150 frt. Kovács J. János 25 frt. Kovács Márton 65 frt. Kriebel Sándor 49 frt. Keserű Mózes 10 frt. Lőnhárd Ferenc 40 frt. Liska József 24 frt. Magyar Mihály 9 ft. Márjaffi Lajos 80 ft. Matskási Ferenc 25 ft. Meskó Antal 10 ft. Mezei Makab 5 frt. Minorita convent 15 frt. Nappendruk Károly 5 frt. Öri Béla 5 frt. Simon Elek 100 frt. Dr. Szabó József urb. pap. 200 frt. Özv. Schilling Jánosné 10 frt. Urmánczi János 5 forint. B. Wesselényi Farkas 70 frt. Váradi József 15 frt. Zeyk József 50 frt. Zsombori János 10 frt. Nyerges-czéh 20 frt. Jött be 1867-ben 2097 frt 50 kr.

Szelvényből 56 frt 70 kr, szemérből 30 frt, kamatból 24 frt, vámház pinceje 34 frt, csebresek 1866—67-re 16 kr, házbér 1540 frt, rendkívüli jövedelem 290 frt. Egész összeg 4072 frt 46 kr Kolozsvárt, decz. 31-kén, 1867. Minorich Károly, b. elnök. Schütz János, pénztárnok. Köváry László, jegyző.

— Hetedik közlemény a beszerzei ev. ref. templom építésére adott kegyadományoknak. Úgyvéd tks. Kállói Nagy Imre úr önkényes gyűjteménye Tordán. Szigethy Sándor úr 50 kr, Ajtani József úr 50 kr, Nagy György úr 50 kr, Nagy Imre úr 2 frt, Szentpéteri Nemes János úr 50 kr, Szabó Sándor úr 10 kr, Bora Ferenc úr 10 kr, Dimény úr 20 kr, Bálint Sámuel úr 20 kr, Lovas Dániel úr 20 kr, Rácz Parthen úr 20 kr, Jancsó János úr 20 kr, Veress István úr 30 kr, Prodan úr 14 kr, Boér Elek úr 15 kr, Wolf úr 50 kr, Székely Miklós úr 40 kr, Csongvai Domokos úr 40 kr, Bogdánfi Dániel úr 40 kr, Jancsó Károly úr 20 kr, ifj. Szentpéteri János úr 40 kr, Emődi Albert úr 50 kr, Valaki 30 kr, Adtam 20 kr, Miksa Elek úr 2 frt, Bosztovszky Ödön úr 50 kr, gróf Bethlen Geiza úr 2 frt, Ferenczi Béla úr 10 kr. Mely kegyadományokért mind a tekintetes gyűjtő úrnak, mind az adományozóknak egyházunk nevében köszönetet nyilvánított. Beszerzések, deczemb. 22-kén, 1867. Borosnyai Pál, gondnok.

— Nemes Felső-Fehérmegyei hídvégi járásából a Fejéregyháza mellett felállítandó Petőfi-szoborra adakoztak: Hidvégről: Ifj. gr. Nemes János 10 frt. Fodor József 2 frt. Csizsér Albert 1 frt. Reich Albert 1 frt. Boér Miklós 50 kr. Deák László 1 frt. Ajtán Vaszi 20 kr. — Bodoláról: Gr. Miksa Miklós 10 frt. Béli Istvánné 1 frt 50 kr. Béli Tivadar 1 forint 50 kr. Kósa Sándorné 1 frt. Barabás András 1 frt. Dánér Antal 1 frt. Erődi Balint 1 frt. Mészáros György 20 kr. Czimmer György 50 kr. — Nyienből: Soós Ferenc ref. pap 1 forint. Lőrincz Lajos esk. tanító 50 kr. Mészáros István 50 kr. — Erősdéről: Imecs János 40 kr. Imecs György 20 kr. Pálfi János ref. pap 40 kr. Az ev. ref. egyház 10 kr. Bibó Tamás 20 kr. — Úrmősről: Erdő Mihály 10 kr. Tordai András 1 frt. Sárkányi Lőrincz földvári jegyző 1 frt. Összesen 387 frt 80 kr o. ért. Az elősorolt adakozóknak, midőn hazafias köszönetem nyilvánítottam, egyszersmind értesíteni kívánom, hogy a fennírt összeget honvéd-egyleti elnök ifj. gróf Haller

Ferencz úrnak kézbesitettem. Nagy-Ajta, deczemb. 10-kén, 1867. Csiki József, járási szolgabíró.

— (Necrolog.) Ifj. Czink Pál, s neje Simai Katalin, ugy szinte Czink Mária, öz. Merza Izákné, Anna s férje Ort Wenzl a maguk, valamint az unokák, számos rokonok és barátok nevében szomorú szívvel jelentik, hogy szeretett édes atyjuk, illetőleg nagyatyjuk idősb Czink Pál, kolozsvári polgár, élete 66-dik évében, az Uri szent vaesora ájtatos felvétele után folyó hó 1-jén reggeli 9 órakor huzamos ideig tartott mellvizkor következtében egy jobb életre szándélt át.

— Beeczkói János szinhatí festő jutalmául folyó hó 14-kén adatik: „Büvös vadász” négy felvonásos tüneményes dalmű, zenéje Carl Mária Wébértől; a díszleteket a jutalmazandó egészen újonan festette. A 3-dik felvonásban előforduló tűzijátékot és különféle görög tüzeket készítí Ulrich József úr.

Nemzeti színház. Az újévi műsorozatot „A bánya aré” nyitotta meg. Mátyás király Priell által látott személyesítve, s levonva a kétszeri megjelenésénél tanúsított, igen széles tagjártást, elég jól; Kovács, a bányagróf, elég mulattató alak volt, sőt egy ily körmön font intricusnak talán igenis comicus. Szép helyes felfogással adta az ártatlanul üldözött; Balogh szerepében volt, s ha Pappné Szabó Pepi asszonyról ezt nem mondhatjuk is, eléggé igyekezett magát beletalálni, s helyét itt is betöltte. Egy szép képletet láttunk, mi az igazságot dicséri; de észrevettük a gépezetek gyarlóságát is, s ez már nem dicséri készítőjét.

2-dikán „A szép Galathea” s „Fortuio dala” töltte meg ismét a házat; s ha ez utóbbiban Huber Ida aratta a tapsokat, előbbiben Gerecsné a szép szobor, s kedves hangú Galathea, s Szabó Pepi mint tökéletes Ganimesdes mutatták meg, miként lehet egy szerepet helyesen fel fogni, s kifogástalanul eljátszani; s ez érdem Széphegyit is illeti; Priellről hasonló mondanánk, ha kissé el nem rekedt volna, mit nem pótolhatott a helyes alakítás.

3-dikán „Nabuchodonozor” került színre ugyanazon szereposztással mint a multkor, s annál még sikerültebben, mi főként a Gerecsné, úgy az Ody és Gazdag érdeme, bár a többi szereplőkről is csak elismeréssel szólhatunk.

4-dikén a tñrhetőleg adott „Párisi rongyszedő”-t, Balogh Károly jutalomjátékát láttuk. A jutalmazottól ez alkalommal meg kell jegyeznünk, hogy talán öt éri a szereposztásnál legjobb fátum, mennyiben legtöbbnyire szakmáján kívül első alakításokkal kell megküzdnie; például megesett, hogy urat személyesített elég gyengén, midőn ugyanazon darabban, jó paraszt lehetett volna stb.; így nem esoda, ha több szerepe sok kívánni valót hagyott fenn, holott elemében igen haszonvető tag és szorgalmas színész, s alkalmasint így vélekedett a közönség is, midőn a házat, tán a jutalmazott reménye felett, megtöltötte.

5-dikén „Két huszár és egy bakancsos” szolgált nagy gyönyörűségére a karzatnak, s mi tagadás benne, a sötét szobabani comicus jelenetnél az egész háznak. A baka (Ujfalusi) olyan tulkaeskaringsan kezdte volt, hogy gondolkozóra estünk, ha láttunk-e valaha ilyen bakát, hanem később maga is beleunván a természetellenes cifrázatokba, jó alakká, az est hőisévé vált. Szép az az egyik, Priell a másik huszár személyesíté. Pappné Szabó Pepi szeretetreméltó csintalan leánya volt, s a népdalokkal is elég szépen elbánt. Kantai Teréz még nem bir a kellő arczjátékkal; örömostebb hallgatnók dalait, erősebb oldalát behelzö hangja képezvén, alig érhető, miért nincs már jó régen tere ezt hallatni; Szombatit, mint igen mulattató bambát megemlitve, még csak a káplár úrról (Leövey) szólunk, kinek nem derogálna máskor csapatjával a pontos időben jelenni meg, hogy a két veszekedő huszár ne legyen kénytelen nevetni a botrányos kisedelmet, s a publicum se farszasza lábát és ökleit a dörömböléssel; különben nem volt rossz káplár, s ha feje ingásainak szűkebb határt szab, s kissé mérsékeltebben bajtja végre, mi kívánni valót sem hagyott volna fenn.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Jan. 4-kén: 5% Metaliques 100 frt 56. — 5% Nemzeti kölesön 100 frt 64.90. Kamat 58 15. 1860. Kőlesön 83.20. Bankrészevény 688. — Hitelintézeti részvény 200 frt 183.90. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 121.50. Ezüst 119.50. Cs. királyi arany 5.78.

Január 4-én: Földtehermentési kötvény Magyarország 70.50. Erdélyi 65.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

(6)

(1—*)

A „VIKTORIA”

biztosító társaság Kolozsvártt,

melynek

Elnöke: **Báró JOSIKA LAJOS,**

Alelnöke: **Hintz György,**

Igazgatói: **Dózsa Dániel, Köváry László, Wagner Frigyes,**

Vezérigazgatója: **Galgóczy Károly,**

Vezérügynökségei: **Pesten, S-A. Ujhelyen, Bécsben, Brünnben, Prágában,** Ezek alatt pedig az ország és birodalom minden nevezetesebb helyein **fő-és alügynökei** vannak

Tűz ellen mindenféle biztosításokat elvállal

Biztosíthatók pedig tűzkár ellen:

mindenféle lakház, gazdasági épület, kastély, templom, torony, a harangok, gyárak, műhelyek, azok szerelvényei, butorok, árucikkék, raktárakban foglalt készletek, iparos nyert anyagok, és kész készítmények, gazdasági termények, szálás és szemes gabona, takarmány, baromállomány sat.

A biztosítási díjak lehető legolcsóbbra szabvák, egyszerűen több évre kötött biztosításnál különös kedvezmények engedtetnek, a károk igazságosan és gyorsan fizetttetnek.

Nyomatványokkal és felvilágosításokkal minden ügynökség szívesen szolgál.

A Viktoria biztosító társaság igazgatósága, Kolozsvártt.

(270)

(24—24)

Ovás!!

már 35 év óta a legjobb hitelnek örend a jeles tulajdonságai miatt nagyon híres

Fernolendt Ferencz-féle

bécsi- vitriol nélküli csizma fénymaz,

és ezért bel- és külföldön ezen készítmény általánosan elismert jelességéért többen (és ezek közt volt könyvvezetőm, ki magát Fernolendt Ferencz öcsének nevezte) azon meggyőződéssel eszmére jöttek, hogy magokat idegen tollakkal felkíséltve „bécsi fénymaz” néven az enyémből hasonló vignetten alatt egy sokkal roszabb készítményt terjesztenek. Azért én

FERNOLENDT ISTVÁN

hirdetem és tudatom, hogy még nagybátyám életében 22 évig veztettem a gyártást, kezelést, és hogy boldogult bátyámnak Fernolendt Ferencznek egyetlen és törvényes örököse is vagyok, és mint ilyen egyedül bírom a „bécsi fénymaz” gyártásának tithát, mely fénymaz nem szárad, hanem jóságja mellett 4—5 évig egyenlő legyen és trissen megmarad. Enneképpen intem a nagy érdemi közönséget és t. kereskedő urakat ismételve és különösen, miszerint ne engedjék magokat csalóktól rosz készítménnyel, rászedetni valamint a bört rosz vogyitkékkel bemázoltatni.

Az én törvényes bejegyzett cégem

Fernolendt István, Fernolendt Ferencz unokaöccse.

Gyárom van: Bécs, Landstrasse Hauptstrasse Nro 74.

Gyári-raktárom: ez előtt Grünauergasse Nro 8. most Stadt Schulerstrasse Nro 21.

Bécs, aug. 1. 1867.

FERNOLENDT ISTVÁN.

(398)

(3—3)

Jószág haszonbérbe adás.

Az erdélyi részeken Belső-Szolnok megyében Dézsakna mezővárossában, a sótermelésnek, és a magyar királyi sóbánya hivatalnak helyén, Dézsavárossától 1/2 óra távolságra, a Kolozsvárra, Beszterczére és Nagy-Bányára jövő-menő nagy országút közelében, a nem sokára felállítandó vasuti vonalon, egy jószág, mely áll egy alkalmas új kőházból, melynek alsó osztályába van egy téli konyha és pincze mind kettő boithajtásos, felső osztályába van két lakó szoba, köből épített nyári konyha, négy hízó sertésre épített ol, zsendelyfedél alatt egy csűr, 12 darab marhára köis-

tálló, ehhez közel egy bővízü kirakott kút, egy nagyszerű lézcasas kőlakók; ke-rekszamba mintegy 80 holdból álló szántó és kaszáló földek, szőlők és gyümölcsösök, Szentgyörgy napjától kezdve 1868 hat évre szabadkézből haszonbérbe adódik.

Ezen jószághoz tartozik egész éven át szabadárulási joggal bíró fogadóház pinczével a nagy telekből kiszakasztva, ezen helyiség és árulási jog két évre még haszonbérbe van kiadva, s azután az is négy évre haszonbérbe fog kiadatni.

Továbbá az említett telken találatik 6 kalongya idei szérna, és a pinczébe jó móddal gondozott mintegy 300 erdélyi veder bor, melyek szintén illendő árban eladók.

A ki- és megvenni szándékozók a jövő 1868-dik év januárjusa 31-ik napjáig sziveskedjenek nyilatkozatukat tulajdonos Osváth Jánoshoz Dézsaknára megküldeni.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvártt kapható:

ADATOK a XI-dik zászlóalj történetéhez.

Egy honvéd magán jegyzetei. 1—120 lap 8-adréiben. Ára 50 kr o. b.

Postán küldve 55 kr.

Midőn Magyarországon az első tűz honvéd zászlóalj már teljesen megalakult: az erdélyi részekből is a XI. és XII-nek alakítása el lön batározva. Kolozsváron kezdődött a XI-dikhez való toborzás, Maros-Vásárhelyen a XII-ikhez. E két zászlóalj Erdély ifjúságának virágából állott.

E könyvecskében a XI-iknek van leírva rettenthetlen bátorsága, sanyaru szenvedési és történeti dicsősége. Kevés család van, melyből fia, vő, testvér vagy atya ne szolgált volna e hős zászlóaljban. Ezek igazán hazafiak, a haza katonái voltak; minden csata részesei, előcsatárai a legvéresebb tüközeteknek. Csucsá, Medgyes, Szeben, Piski határa mind vértőlözött, bűsi babéraitól lett történetivé. Hogy Erdély 1849-ben a reactio fészket megsemmisítette, hogy nyílt földön nem volt ellenség, nagy részben az ő érdemük. A hőgyek virággal borították el őket, a fővezér veres csakót adatott számúra, zászlójuk együttesen kapott érdemjelt annak bizonyágául, hogy annak egyenként és összesen minden tagja vitéz.

Ezeket beszéli el itt a zászlóalj egyik vitéz őrnagya, egyszerű nyelven, saját látása s meggyőződése szerint. E művecske a hős Bem, e zászlóalj és az erdélyi hadjárat érdemelt megdicsőítése.

Ajánljuk a hon hű fainak és leányainak.

Az erdélyi muzeum egylet évkönyvei.

I-ső kötet: (1860—61. 4-rét 26. 158 l.) 1 frt 70 kr.

II-dik kötet: 3 rajztáblával. (1862—63. 4-rét 147 l.) 1 frt 60 kr.

III-ik kötet: 18 rajztáblával 1864—65. 4-rét 3 frt 20 kr.

IV-dik kötetének I-ső füzeté. 1 frt. — kr.

A hány kérés, annyi felelet,
vagyis

népszerű természettan.

Írta M. D. Lévi Alvarez, francia eredetiből a 25-dik kiadás szerint fordította Deák Farkas. Ára füzve 60 kr.

Erdélyi képes naptár

1868-ik szökő évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.

A magyar kir. ministerium, s az erdélyi részek alkotmányos hivatalainak

tiszti névtarával.

Ára 40 kr.

Postán küldve 45 kr.

KOSSUTH LAJOS

jól talált arczképe. Ára 10 kr.

(5)

(1—5)

Szelvény-fa (Fournir) és termény.

Egy bécsi kereskedő dió, kőrís faszelvény- és nyers termény bizományt dhajtana átvenni; jó ajánlatok birtokában van. Szíves ajánlatokat elfogad **H. L. 205** cím alatt **Haasenstein és Vogler Bécsben.**

(4)

(2—3)

Szamosfalván egy-egy tagban tagosított Birtok

47 hold 1132 öf szántó) I-ső osz-
25 hold 738 öf kaszáló) tályú.
6 hold 980 öf erdő.
2 hold 1012 öf terméketlen hely.
82 hold 662 öf öszvescén.

Ezen birtokhoz tartozó benn a helységben, egy curialis telek, rajta lévő öt osztályu lakó-ház, kö pinczével zsendelyfedél alatt; egy 10 darab marhára való pusztával, és egy ezekkel átellenben lévő pusztá telekkel együtt, — minek évi arandajok 400 frt o. é. minden terüh nélküli birtok, szabadkézből örök áron eladó. Értekezhetni posta útján Mező-Örményesen lakó tulajdonossal.

(6—*)

A SZÜLEKET ERDEKLŐ.

Hosszu időt igénybe vett szorgos tanulmányozásomnak sikerült a Gillista betegségnél, mely a gyermekek sorából oly tömördek áldozatot ad a sírnak, az általam feltalált „Gillista-csokoládéban” tökéletes gyógyszert állítani elő. Használati módja a szeletek görgyőiben olvastat.

Kapcsoló Kolozsvártt: **SOMLYAI LÁSZLÓNÁL** s ezenkívül számos bizonylatokat tartalmazó könyvecskében jegyzeti t. bizományosimnál. **Ára egy darabnak 20 kr., nálam helyben 6 darab 1 frt.** — Megrendelhető postai-után-vételrel az egész birodalomban. **KRÖCZER ÁGOSTON** s. k. győgyeszerész Tórsajban.

Nyilatkozat. Alótt én, kir. birodalmi vegyész, támaszkodva a találmány pontos egygyeztetésű boncolásomnak eredményére, véleményem ezennel nyilatkozatja, miszerint Kröczer Ágoston toltai győgyeszerész úr által „Gillista-csokoládé” név alatt felalált és készített gillista ellenes szeletek erős hatékú dicsőre is, az azt használóok egészségére néve — a meghatározott adagban belől — hosszabb használat mellett is, minden tekintetben teljesen ártalmatlanok. — Bécs, márcz. hó 15. 1867. **KLETZINSKY V. s. k.** az. kir. birodalmi vegyész.

(364)